

MUZEJSKI VJESNIK

GLASILO MUZEJSKOG DRUŠTVA SJEVEROZAPADNE HRVATSKE

(Bjelovar, Čakovec, Čazma, Grabrovnica, Kalinovac, Koprivnica, Križevci, Kumrovec, Kutina, Sesvete, Trakošćan, Varaždin, Varaždinske Toplice, Veliki Tabor, Virje i Zelina)

TEHNIČKO UREDNIŠTVO

Stručni kolegij Muzeja Moslavine u Kutini

Glavni i odgovorni urednik: Srećko Karapetrić

Tehnički urednik: Tihomir Krsmanović

Uređivački kolegij: Goran Jakovljević (Bjelovar),
Srećko Karapetrić (Kutina), Tihomir Krsmanović (Kutina),
Slavica Moslavac (Kutina)

KOREKTURA: Ana Bobovac, Srećko Karapetrić

Muzejski vjesnik izlazi jedanput godišnje. Rukopise ne honoriramo i ne vraćamo. Za sadržaj i lekturu tekstova odgovaraju autori.

Glasiло solidarno financiraju Muzeji sjeverozapadne Hrvatske.

Nakladnik: Muzej Moslavine Kutina

Za nakladnika: Slavica Moslavac

Tisak: Tiskara i knjigovežnica Kutina

Broj 14 - travanj 1991.

Godina XIV

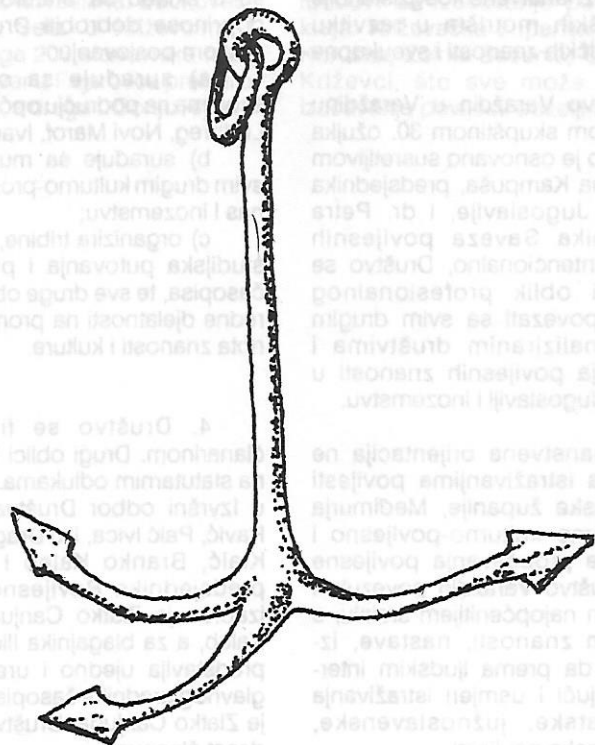
Naklada: 600 komada

Naslovna stranica: Detalj sa izložbe "30. godina Muzeja Moslavine" u Kutini

SIDRO ZA KOMP IZ SIGECA U OPĆINI KOPRIVNICA

Sigetec u općini Koprivnica (naime, ovu oznaku upotrebljavamo kako bismo ga razlikovali od Sigeca kod Ludbrega, da ne bi bilo zabune kao ranije u literaturi) nalazi se oko 8 km sjeveroistočno od središta grada Koprivnice, u plodnoj dravskoj ravnici između sela Drnja, Peteranca i Hlebina, a sjeverno od sela teče potok Gliboki. Nadmorske visina je 125 m, a približne geografske koordinate su 46 stupnjeva i 12 minuta g.š. te 16 stupnjeva i 57 minuta g.d. Sjeverno od sela, s lijeve strane potoka Glibokog, nalazi se lokalitet Grad (ili Stari grad), te lokacija Gornja Ledina, udaljena od Drave prema zapadu oko 2 km (v. S. Kolar, Podravski zbornik 76, Koprivnica 1976, 113; također: Z. Marković, Registar arheoloških nalaza i nalazišta sjeverozapadne Hrvatske, Varaždin 1990, 130).

U Knjizi ulaska Muzeja grada Koprivnice, pod brojem 630 od 1. 11. 1977. godine, upisano je jedno željezno sidro, uvedeno u kulturno-historijsku zbirku. Sidro je pri bageriranju na lokalitetu **Gornja Ledina** (tada je taj teren bio jedan od sigetečkih šljunčara, a danas služi kao kupalište i ribnjak) pronašao 18. lipnja 1977. godine Josip Jelak, zajedno s još jednim primjerkom koji se nalazi i danas u samome Sigecu. Dimenzije sidra koje se nalazi u koprivničkom Muzeju su slijedeće: visina mu je 160 cm, raspon krakova 110 cm, a težina oko 100 kg; izrađeno je od kovanog željeza, a na vrhu ima kariku za vezanje lancem. Videno je više takvih karika, ali ih bager kasnije nije mogao naći. Kvaliteta kovanja željeza je izuzetno dobra (Sl. 1).

SLIKA 1 (crtež: V. Kolarek)

Kako je mjesto nalaza bilo prilično udaljeno od potoka Glibokog i bilo kakove vode, ljudi su bili u nedoumici i pitali o čemu se zapravo radi, kao i kako su sidra dospjela na suho u dubinu 4 metra? Pregledavajući stare karte i podatke o selu Sigecu, ustanovili smo da su pojedini rukavci rijeke Drave (Stara Drava) tekli tim područjem u 18. i 19. stoljeću (V. Blašković, Podravski zbornik 76, 140 i d. Prema tome, sidro je korišteno za usidrivanje kompova koji su držali mlinove na vodi: "kompovi, naziv za velike riječne drvene čamce. Obično su za mlin postavljana dva čamca koji su nosili pogonski dio mlina: kotač i prenosni mehanizam." (F. Horvatić, Podravski zbornik 83, Koprivnica 1983, 179, bilj. 9). Sidra su vezana lancima i bacana s obje strane kompa u muljevito dno, te su tako utisnuta u dno održavala kompove da ih za visokih vodostaja

voda ne pokrene s određenog mjesta. Inače, običaj gradnje vodenice na kompovima vezan je uz veće rijeke, ali ne i uz manje vodotoke (F. Horvatić, o.c. 179).

LITERATURA:

- V. Blašković: Osobitosti Drave i naše granice u Podravini; Podravski zbornik 76, Koprivnica 1976, 140 i d.
F. Horvatić: Mlinovi na potoku Komarnici; Podravski zbornik 83, Koprivnica 1983, 178 i d.
S. Kolar: Arheološki lokaliteti u općini Koprivnica; Podravski zbornik 76, 103 i d.
Knjiga ulaska Muzeja grada Koprivnice
Registar arheoloških nalaza i nalazišta sjeverozapadne Hrvatske; Varaždin 1990.

Đuro JAKŠEKOVIĆ, Drljanovac

PRILOG POZNAVANJU ZDRAVSTVENE SLUŽBE U NOVOJ RAČI I OKOLICI KRAJEM 18. I POČETKOM 19. STOLJEĆA

Nastavljajući razmatranja zdravstvenih prilika u Novoj Rači i okolici na prijelazu iz 18. u 19. st. započeta u prošlom broju Muzejskog vjesnika (str. 40-43), ovaj put pokušat ćemo faktografskom metodom nabiranja dati pregled svih osoba koje su na ovom prostoru imale neke veze sa zdravstvenom zaštitom. Njih ne možemo dovesti u direktnu vezu sa npr. dijagnozama smrti upisanim u crkvene matične knjige umrlih, jer u doba koje obrađujemo takve rubrike nisu ni vođene. Ipak, smatramo da bi se posrednim putem, spominjanjem zvanja takvih osoba u rubrikama vezanim za svakodnevn život (npr. rođenje, krstike, smrt) mogla steći slika o stanju i stupnju zdravstvene službe u Novoj Rači i okolici. Inače, i za ovaj rad svi podaci uzeti su iz matičnih knjiga pohranjenih u župnom uredu Nova Rača.

Prvi liječnik za kojeg se moglo saznati da je bio u Rači bio je "chirurg" Ludovik Karlo Oberlinter. Spominje se u župnoj Matici krštenih kada sa ženom kumuje djetetu obitelji Vlahović iz Rače. Njegova je žena Katarina umrla u veljači 1767. g. u starosti od 25, a on iste godine u

svibnju u starosti od 47 god. Tom prilikom zapisan je kao "regiminis" ili "regionis chirurg" (nečitljiv rukopis).

Slijedeći, kojeg znamo kao vojnog kirurga, je Kristofor Pradboll, a o njemu piše: oženjen, star 28 god., umro lipnja 1769. g. u Rači.

Kronološki zatim dolazi Thom. Sykora "chirurg" koji sa Andrijom Širokim ("wexilifero") kumuje na vjenčanju u Rači 1771. ili 1772. g.

Ako se držimo kronološkog reda, moramo navesti jednog koji nije boravio u Rači, ali je tu pokopao dijete, a godinu dana kasnije bio i sam pokopan. O njemu je zapisano ovo: Josip, dijete Petra i Magdalene Nidereker, umro u "Minori Kovachica" u ožujku 1772. g. Slijedi: Petar Nidereker, "chirurg", star 44 god, umro u "Minori Kovachica" u svibnju 1773. g. Napominjem da su u to vrijeme i Grđevac i Gornja Kovačica, gdje je bila stacionirana komanda jedne krajiške kompanije, pripadali pod katoličku župu u Rači.

Slijedi Anton Irgencz, "legionis chirurg" i Julijana Windisch iz "loco Firstenfeld", vjenčani studenog 1775. g. u Rači. Jedan od svjedoka (kumova) bio je Marko Baisz, "triv. schol. et Ludi Magistri".